

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)**

Кафедра захист рослин

**VI Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»**

26 листопада 2024 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)**

Кафедра захист рослин

**VI Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»**

26 листопада 2024 року

м. Полтава

УДК 632.93

3-38

Сучасні аспекти і технології у захисті рослин : Матеріали VI Міжнародної наук.-практ. інтернет-конференції (м. Полтава, 26 листопада 2024 р.). Полтава: ПДАУ, 2024. 148 с.
DOI:10.5281/zenodo.14534615

ISBN 978-617-8466-00-8

Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ), Посвідчення № 575 від 22 жовтня 2024 р. (VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»).

У збірнику представлені тези, присвячені сучасним проблемам захисту і карантину рослин, фітосанітарного моніторингу та розвитку агроєкосистем України. Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, здобувачів вищої освіти та аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських підприємств АПК різної організаційно-правової форми господарювання та всіх, кого цікавить проблематика сучасного захисту рослин в агроєкосистемах України.

The collection presents theses devoted to modern problems of plant protection and quarantine, phytosanitary monitoring and development of agroecosystems of Ukraine. The materials are intended for researchers, teachers, graduates and graduate students, specialists and managers of agricultural enterprises of various organizational and legal forms of management and all who are interested in modern plant protection in agroecosystems of Ukraine.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Доля Микола Миколайович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри інтегрованого захисту і карантину рослин Національного університету біоресурсів і природокористування України, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України.

Поспелов Сергій Вікторович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства і агрохімії імені Сазанова Полтавського державного аграрного університету.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол № 5 від 26.12.2024 року)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

© Полтавський державний аграрний університет, 2024

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

- Галич О. А.** - професор, ректор Полтавського державного аграрного університету, Україна, м. Полтава;
- Маренич М. М.** - доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, директор Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, Полтавський державний аграрний університет, Україна, м. Полтава;
- Писаренко В. М.** - доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри захисту рослин Полтавського державного аграрного університету, Україна, м. Полтава;
- Тошко К.** - професор, директор Інституту Європейської освіти, Болгарія, м. Софія;
- Гаспарян Г.А.** - професор, завідувач аспірантурою Національного аграрного університету Вірменії, Вірменія, м. Єреван;
- Калініченко А. В.** - доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач відділу відновлювальних джерел енергії, Опольський політехнічний університет, Польща, м. Опольє.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

- Поспєлова Г. Д.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
- Коваленко Н. П.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
- Піщаленко М. А.** - кандидат сільськогосподарських наук, професор кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
- Самородов В. М.** - доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет
- Шерстюк О. Л.** - асистент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет

ЗМІСТ

Колесніков Л. О., Писаренко В. М.	БРУННЕР ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ – ЗАСНОВНИК ЕНТОМОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ ҐРУНТОЗАХИСНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В УКРАЇНІ	9
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ І КАРАНТИНУ РОСЛИН		14
Самородов В. М., Шиян О. О.	ЯСКРАВІЙ СЛІД КОРОТКОГО ЖИТТЯ ПРОФЕСОРА МИКОЛИ ГРОСГЕЙМА (1889-1938)	14
Венгер О. В., Федорчук Н. А., Шевчук О. П.	МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ ВІДДІЛУ ЗАХИСТУ РОСЛИН ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПОЛІССЯ	19
Самородов В. М., Кавалір Л. В., Шиян О. О., Кигим С. Л., Халимон О. В.	ЖИТТЯ ТА ДІАПАЗОНИ ТВОРЧИХ ПОШУКІВ ГАННИ МИКИТІВНИ КОЛОБОВОЇ (1889-1979)	24
Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д.	ВНЕСОК ПОЛТАВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ У РОЗВИТОК ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ ЗАХИСТУ РОСЛИН	28
Коваленко Н. П., Шерстюк О. Л.	ЗАХИСТ РОСЛИН: ІСТОРИЧНА ДОВІДКА	31
РОЗДІЛ 2. ФІТОСАНІТАРНИЙ МОНІТОРИНГ. ІНТЕГРОВАНІЙ ЗАХИСТ		33
Балан Г. О., Коломієць О. М.	ХВОРОБИ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ТА ФУНГЦИДНИЙ КОНТРОЛЬ В УМОВАХ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	33
Бараболя О. В.	ЗАРАЖЕНІСТЬ ЗБІЖЖЯ ШКІДНИКАМИ ХЛІБНИХ ЗАПАСІВ	36
Галушко І. В., Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д., Курило С. В.	ФІТОСАНІТАРНИЙ СТАН НАСІННЯ ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР	39
Голуб О. Р.	ПРОТРУЙНИКИ У ЗАХИСТІ КУКУРУДЗИ ВІД ХВОРОБ І ШКІДНИКІВ	40
Гончаренко О. М., Чмирь І. С.	СОНЯШНИКОВА ШИПОНОСКА (<i>MORDELLISTENA PARVULIFORMIS</i> STSHEGOL. – VAR.) В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ	43
Коваленко Н. П., Конєва Т. О. Лугова С. В.	ПЕРЕДПОСІВНА ОБРОБКА НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ РЕГУЛЯТОРАМИ РОСТУ	45
Коваленко Н. П., Притула А. Р. Вотінцева В. Д.	ВПЛИВ СОРТУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОТРУЮВАННЯ НАСІННЯ ГОРОХУ	48

VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», Полтава 2024

Коваленко Н. П., Хоменко О. В., Поспєлова Г. Д.	ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРЕПОСАДКОВОЇ ОБРОБКИ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КАРТОПЛІ	50
Копелець Б. В., Ємець Д. В.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАХИСТУ РОСЛИН ВІД ШКІДНИКІВ В ПОСІВАХ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	53
Логвиненко В. В., Писаренко В. М., Піщаленко М. А.	ВПЛИВ СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ ГРУНТУ НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ЗЛАКОВИХ МУХ	54
Малина Г. В. Малина В. Г.	ПОШИРЕНІСТЬ ТА ШКІДЛИВІСТЬ ФОМОЗУ НА РІПАКУ ОЗИМОМУ В ОСІННІЙ ПЕРІОД	58
Мороз Є. О., Поспєлова Г. Д., Коваленко Н. П.	ФІТОСАНІТАРНИЙ МОНИТОРИНГ ГРИБКОВИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У ПОСІВАХ ГОРОХУ	61
Піщаленко М. А., Вотінцева В. Д.	ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ЕНТОМОКОМПЛЕКСУ ШКІДНИКІВ КАПУСТИ РЯДУ ЛУСКОКРИЛИХ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	63
Піщаленко М. А., Лукей І. П.	СУЧАСНИЙ СТАН ВИВЧЕННЯ ПИТАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОПУЛЯЦІЙ КОМАХ – ФІЛОФАГІВ УРБОЕКОСИСТЕМИ МІСТА	65
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Логвиненко В. В.	СТРОКИ ПОСІВУ ЯК ФАКТОР ОПТИМІЗАЦІЇ ФІТОСАНІТАРНОГО СТАНУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	67
Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Логвиненко В. В.	ЕКОЛОГІЧНО-ФІЗІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПОШКОДЖЕННЯ КЛОПОМ ЧЕРЕПАШКОЇ	69
Поспєлова Г. Д., Коваленко Н. П., Сиваш К. С.	БАКТЕРІАЛЬНІ ХВОРОБИ ПРОСА	71
Рибальченко А. Д., Бибик А. В., Шулещенко В. А.	НАСІННЄВА ІНФЕКЦІЯ ЗЕРНОВИХ І ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР	74
Хайдаров Г. О., Черних С. А., Лемішко С. М.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСЕКТИЦИДНИХ ПРЕПАРАТІВ ПРОТИ ШКІДЛИВОЇ ЕНТОМОФАУНИ ДЛЯ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ В УМОВАХ СТЕПУ УКРАЇНИ	77
РОЗДІЛ 3. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА		78
Грицай Ю. Ю., Поспєлова Г. Д.	ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БІОЛОГІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ БОРОТЬБИ З ГРИБКОВИМИ ХВОРОБАМИ СОЇ	78
Хоменко О. В., Кулик М. І.	ВПЛИВ СПОСОБІВ ЗБИРАННЯ НА ВИХІД КОНДИЦІЙНОГО НАСІННЯ КВАСОЛІ ЗЕРНОВОЇ	81

РОЗДІЛ 4. РОСЛИННИЦТВО	82
Баган А. В., Брехунцова О. А.	ВПЛИВ МІКОРИЗНИХ ПРЕПАРАТІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОНЯШНИКУ 82
Баган А. В., Марусич О. Ю.	ВПЛИВ ІНОКУЛЯНТІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ НУТУ 84
Баган А. В., Маслівець О. В.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БІОПРЕПАРАТІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОЇ 86
Баган А. В., Мусяєнко Н. О.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНОКУЛЯНТІВ ЗА ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ БОБОВИХ КУЛЬТУР 90
Баган А. В., Панченко А. О.	ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ РОСЛИН ВІВСА ПОСІВНОГО 92
Баган А. В., Тутка Т. О.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ МІКРОДОБРИВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ УРОЖАЙНОСТІ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО 93
Баган А. В., Шепетун В. В.	ВПЛИВ СОРТУ НА НАСІННЄВУ ПРОДУКТИВНІСТЬ ГОРОХУ ПОСІВНОГО 95
Єгоров Д. К., Єгорова Н. Ю., Реліна Л. І., Бордун М. Д.	ДЕЯКІ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СЕЛЕКЦІЙНО-НАСІННИЦЬКИХ ІННОВАЦІЙ У ВИРОБНИЦТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 97
Лаврінченко І. Г., Лісовий В. М.	ВПЛИВ ГУСТОТИ СТОЯННЯ НА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА КУКУРУДЗИ 102
Піщаленко М. А., Логвиненко В. В., Дебела А. С.	МІСЦЕ СОЇ В СВІТОВОМУ РОСЛИННИЦТВІ 104
Рибальченко А. М., Мальченко Ю. Ю.	ДОСЛІДЖЕННЯ СОРТІВ ГОРОХУ ЗА ЦІННИМИ ГОСПОДАРСЬКИМИ ОЗНАКАМИ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ 108
Рибальченко А. М., Триль В. О.	ВПЛИВ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ ЗЕРНОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КУКУРУДЗИ 111
Шакалій С. М., Бороздін В. К.	ВПЛИВ ФАКТОРІВ ДОСЛІДУ НА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ НАСІННЯ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКА РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ 113
Шакалій С. М., Сашко І. В.	ВПЛИВ ФАКТОРІВ НА РОСТОВІ ПРОЦЕСИ ОЛІЙНОГО НАСІННЯ СОНЯШНИКА 115
Шевченко О.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РОСЛИН ГІБРИДУ МЕРСЕДЕС РІПАКУ ОЗИМОГО В ОСІННЬО-ЗИМОВИЙ ПЕРІОД ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ 119
Шокало К. С., Беркало М. В.	ХРИЗАНТЕМА МУЛЬТИФЛОРА – КОРОЛЕВА ОСІННЬОГО САДУ 123

VI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», Полтава 2024

Шокало Н. С., Калюжний О. В.	ВПЛИВ ПОПЕРЕДНИКА НА ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСІВІВ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО	125
Юрченко С. О., Собко С. В., Камінський В. В.	ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ УЛЬТРАРАННІЇ СОРТІВ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ІНОКУЛЯЦІЇ НАСІННЯ	127
Баган А. В., Бобошко Н. А.	ОСНОВНІ НАПРЯМИ СЕЛЕКЦІЇ ПЕРЦЮ СОЛОДКОГО	129
Баган А. В., Бутенко О. А., Попович В. С.	ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОКАЗНИКА ФАО	132
Баган А. В., Дорошенко Є. С.	ЧИНА: ГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ КУЛЬТУРИ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ	134
Баган А. В., Дружко К. М., Одноочко В. А.	ВПЛИВ МІКРОДОБРИВ НА УРОЖАЙНІСТЬ КУКУРУДЗИ	136
Барат Ю. М., Шамрай А. В., Мордвяник Ю. І.	ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ВИКОРИСТАННЯ МІКРОДОБРИВ	138
Холод А. А., Ємець Д. В.	ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В НАСІННИЦЬКИХ ПОСІВАХ	140
Кравченко Р. В., Семенов І. О., Ягич В. І.	ГУМІНОВІ ПРЕПАРАТИ І МІКРОДОБРИВА В РЕГУЛЯЦІЇ ЖИВЛЕННЯ РОСЛИН	142
СПИСОК АВТОРІВ		144

2. Муханов В.М. Стан та перспективи подальшого розвитку галузі промислового вирощування та переробки сої в Україні в ХХІ ст - ... Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики 2019 № 10. С. 118-125.
3. Стрижак А. М. Сучасний стан та перспективи розвитку виробництва насіння сої в Україні. Таврійський науковий вісник. 2018. Вип. 99. С. 141-147.

ДОСЛІДЖЕННЯ СОРТІВ ГОРОХУ ЗА ЦІННИМИ ГОСПОДАРСЬКИМИ ОЗНАКАМИ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Рибальченко А. М., Мальченко Ю. Ю.
Полтавський державний аграрний університет

Однією з головних умов підвищення валового збору зерна гороху та зростання параметрів ефективності його виробництва є запровадження у виробництво новітніх сортів гороху [3, 5].

Новітні технології вирощування зернобобових культур, зокрема гороху, повинні бути орієнтовані на управління процесами формування високої зернової продуктивності, а також спрямовуватися на використання культурою можливого біологічного потенціалу продуктивності [2, 6].

Для ефективного запровадження у виробництво новітніх сортів гороху необхідним є вивчення сортового асортименту для конкретних погоднокліматичних умов зони вирощування.

Дослідження сортового складу гороху здійснено на основі опрацювання Державного реєстру сортів рослин, придатних до поширення в Україні на 2024 рік [1], а також Офіційних описів сортів рослин та показників господарської придатності для умов Лісостепу України, представлених у Бюлетенях «Охорона прав на сорти рослин», котрі розміщені у Інформаційно-довідковій системі «Сорт» [4].

В 2024 році Державний реєстр сортів рослин, придатних до поширення в Україні нараховує 72 сорти гороху. В Реєстрі містяться, як сорти вітчизняної, так і сорти іноземної селекції. В 2024 році асортимент сортів гороху представлений селекцією 9 країн світу. Сортів вітчизняної селекції в Реєстрі – 29. Кількість сортів в Реєстрі іноземної селекції розподілилася наступним чином: Франція – 11 сортів, Чехія – 10 сортів, Німеччина – 10 сортів, Австрія – 4 сорти, Румунія – 3 сорти, Данія – 2 сорти, Італія – 2 сорти, Нідерланди – 1 сорт.

За тривалістю періоду вегетації сорти гороху у Державному реєстрі сортів рослин, придатних до поширення в Україні розподіляються на групи: пізньостиглі, середньопізні, середньостиглі, середньоранні

Основними кількісними показниками сортів гороху зернового напрямку використання є урожайність, тривалість періоду вегетації, висота рослин, маса 1000 насінин, а також придатність до механізованого збирання. Найбільш суттєвим показником при підборі сортів гороху є їх урожайність. Вона

варіювала у сортів гороху в умовах Лісостепу України від 2,47 т/га до 3,78 т/га. Найвищою урожайністю відзначалися сорти: Албум – 3,78 т/га, Гайдук – 3,76 т/га, Тренді – 3,75 т/га, Вербал – 3,67 т/га, Есо – 3,53 т/га, Саксон – 3,4 т/га, Карпати – 3,37 т/га, Протін – 3,36 т/га, Дарунок степу, Люмп – 3,29 т/га, Мікка – 3,28 т/га, Пристань – 3,25 т/га, Кампус – 3,23 т/га, Алекс УЛ, Вельвет – 3,19 т/га, Боксер – 3,18 т/га, Мадрас – 3,17 т/га, Імпульс – 3,16 т/га, Карені – 3,14 т/га, Аякс – 3,06 т/га, Грінвей – 3,02 т/га, Меценат – 3,02 т/га. Встановлено, що урожайність у сортів гороху, занесених до Державного реєстру, змінювалась на 1,31 т/га.

Маса 1000 насінин в межах сортів Реєстру варіювала в межах від 166,8 до 243,3 г. Масу 1000 насінин понад 240 г мали сорти: Протін, Боксер. Більшість сортів гороху з Реєстру мали масу 1000 насінин 215-230 г.

Важливим фактором при виборі сортів гороху до вирощування у певних ґрунтово-кліматичних умовах є їх стійкість до несприятливих умов навколишнього середовища, а саме: стійкість до вилягання рослин, стійкість до обсіпання насіння, стійкість до посухи, стійкість до хвороб.

Стійкість сортів гороху до вилягання становила 3,0-8,8 балів. Найбільш стійкими до вилягання є сорти гороху: Саламанка – 8,8 балів; Астронавт, Аудіт, Гамбіт, Лесна – 8,5 балів; Мазепа, Слован – 8,4; Авенгер, Боксер, Босфор, Меценат – 8,3 бали; Алекс УЛ, Вельвет, Карені, Карпати, Люмп – 8,0 балів. Найбільше вилягають сорти: Пристань – 4,4 бали; Велетень, Рейн – 4 бали; Алоіз – 3 бали.

Бал стійкості до осипання насіння у сортів гороху складав 6,0-8,4 бали. Найстійкіші до осипання насіння виявилися сорти: Босфор – 8,4 бали; Астронавт, Гайдук, Гамбіт, Мазепа, Саламанка, Слован – 8,3 бали; Албум, Аудіт, Боксер, Вербал, Меценат – 8,2 бали; Дарунок степу, Лесна – 8,1 бали; Алекс УЛ, Вельвет, Імпульс, Карені, Карпати, Люмп, Мікка, Саксон, Тренді – 8,0 балів. Найбільше осипається насіння у сортів гороху: Алоіз, Козачок – 6,0 балів.

Стійкість до посухи сортів гороху становила 4,0-8,8 балів. Найбільш стійкі до посухи сорти: Вербал – 8,8 балів; Албум, Ассас – 8,7 балів; Кампус – 8,6 балів; Гайдук, Пристань – 8,5 балів; Дарунок степу, Есо – 8,3 бали; Авенгер, Астронавт, Аудіт, Боксер, Гамбіт, Круїз, Меценат – 8,2 бали; Тіп – 8,1 бали; Алекс УЛ, Вельвет, Галактік, Грінвей, Карені, Карпати, Мадрас, Мікка, Остінато, Саксон, Саламанка, Торпедо, Тренді – 8,0 балів. Більше всього пригнічуються посухою сорти: Протін – 6 балів; Аякс – 5,0 балів; Алоіз, Козачок – 4,0 бали.

Найпоширенішими видами хвороб у посівах гороху є переноспороз, кореневі гнилі, аскохітоз, антракноз. Найбільш стійкі сорти гороху до переноспорозу: Галактік, Козачок, Рейн, Торпедо – 9 балів; Пристань – 8,8 балів; Албум, Вербал, Гайдук, Есо – 8,7 балів; Дарунок степу – 8,6 балів; Кампус – 8,5 балів; Ассас, Круїз, Лесна – 8,4 бали; Тіп – 8,3 бали; Астронавт, Гамбіт – 8,2 бали; Босфор – 8,1 бали. Більшість сортів гороху в Реєстрі мала

стійкість до переноспорозу – 8,0 балів. Найменш стійкі сорти гороху до переноспорозу: Алоіз, Протін – 7,0 балів; Велетень – 6,0 балів.

Всі сорти гороху в Реєстрі відрізнялися високою стійкістю до корневих гнилей. Найбільш стійкі сорти гороху до корневих гнилей: Аватар, Алекс УЛ, Алоіз, Аякс, Білий ангел, Велетень, Вельвет, Галактік, Грінвей, Капітан, Карені, Карпати, Козачок, Люмп, Мадрас, Мікка, Остінато, Посейдон, Протін, Рейн, Саксон, Торпедо, Хамелеон – 9,0 балів. Найменш стійкі до корневих гнилей: Астронавт, Гамбіт – 7,9 балів; Меценат – 7,8 балів.

Загалом всі сорти гороху були досить стійкими до аскохітозу та антракнозу. Найбільш стійкі сорти гороху до аскохітозу: Аудіт, Вербал, Гайдук, Пристань – 8,8 балів; Есо – 8,7 балів; Саламанка – 8,6 балів; Албум, Ассас, Боксер, Босфор, Кампус, Круіз, Мазепа, Слован – 8,5 балів; Дарунок степу, Лессна, Меценат – 8,4 бали; Астронавт, Гамбіт, Тіп – 8,3 бали; Авенгер – 8,2 бали. Найменш стійкі до аскохітозу: Алоіз, Аякс, Велетень, Козачок, Протін, Рейн, Хамелеон – 7,0 балів. Стійкістю до антракнозу відрізнялися сорти: Босфор, Вербал, Есо, Пристань – 8,7 балів; Гайдук, Тіп – 8,6 балів; Ассас, Лессна, Мазепа, Меценат, Саламанка, Слован – 8,5 балів; Албум, Боксер, Дарунок степу, Кампус, Круіз – 8,4 бали; Авенгер, Астронавт, Аудіт, Гамбіт – 8,3 бали. Більшість сортів відрізнялися стійкістю до антракнозу на рівні 8,0 балів. Сорти гороху Алоіз, Велетень, Галактік, Козачок, Протін мали стійкість до антракнозу – 7,0 балів.

Вміст білка у сучасних сортів гороху знаходився в межах від 20,4 до 26,2%. Переважна більшість сортів гороху мала вміст білка на рівні 24-25%.

Таким чином, сучасні сортові ресурси дозволяють підібрати найбільш адаптований до відповідних ґрунтово-кліматичних умов сорт гороху, що буде стійким до хвороб, несприятливих умов навколишнього середовища.

Бібліографія

1. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2024 рік. Київ, 2024. URL: <https://minagro.gov.ua/file-storage/reyestr-sortiv-roslin> (дата звернення 31.10.2024).
2. Камінський В. Ф., Сокирко Д. П., Гангур В. В. Вплив технологічних прийомів на формування продуктивності гороху в умовах Лівобережного Лісостепу України. *Таврійський науковий вісник*. 2021. Вип. 117. С. 73-79. DOI <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.117.10>
3. Мазур В. А., Ткачук О. П., Панцирева Г. В., Алексеев О. О. Сортіві ресурси зернобобових культур в Україні: сучасний стан і перспективи використання. Вінниця: ТВОРИ, 2022. 196 с.
4. Офіційні описи сортів рослин та показники господарської придатності. Бюлетені «Охорона прав на сорти рослин» в Інформаційно-довідковій системі «Сорт». URL: <http://sort.sops.gov.ua/about> (дата звернення 31.10.2024).
5. Присяжнюк О. І., Калюжна Е. А., Король Л. В. Оцінка сучасних сортів гороху за основними господарсько-цінними ознаками. *Збірник наукових праць національного наукового центру «Інститут землеробства НААН»*. 2015. Вип. 3. С. 106-116.

6. Рибальченко А. М., Косенко В. Ю. Вплив норм висіву гороху на формування елементів структури та урожайність зерна. *Таврійський науковий вісник*. 2023. Вип. 132. С. 204-209. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2023.132.25>

ВПЛИВ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ ЗЕРНОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КУКУРУДЗИ

Рибальченко А. М., Триль В. О.

Полтавський державний аграрний університет

Кукурудза є важливою зерновою культурою, що відіграє ключову роль у забезпеченні харчових і промислових потреб. Досягнення високої врожайності кукурудзи в умовах сучасного сільського господарства потребує раціонального використання агротехнічних заходів, серед яких позакореневе підживлення є одним із найефективніших. Позакореневе підживлення підвищує урожайність і якість кукурудзи, особливо за несприятливих погодних умов [2, 6].

Позакореневе підживлення дозволяє оперативно забезпечувати рослини необхідними елементами живлення, особливо в критичні фази росту і розвитку, а також зменшувати негативну дію стресових факторів. Його вплив обумовлений здатністю рослин швидко поглинати необхідні елементи живлення через листову поверхню [1].

Дослідження показують, що за дотримання умов правильного застосування позакореневе підживлення може підвищити урожайність кукурудзи на 10-25 %, залежно від агрокліматичних умов і технології вирощування. Для оптимального результату необхідно враховувати фази розвитку культури, стан посівів, тип ґрунтів та погодні умови.

Позакореневе підживлення кукурудзи – це метод внесення поживних речовин шляхом обприскування рослин, який допомагає оперативно забезпечити їх необхідними елементами живлення. Цей підхід має низку переваг, що позитивно впливають на урожайність кукурудзи, особливо в критичні фази її розвитку [3].

Елементи живлення для позакореневого підживлення: азот (N) – стимулює ріст рослин, покращує фотосинтез, вноситься найчастіше у вигляді сечовини (карбамід), карбамід-аміачних сумішей (КАС); фосфор (P) – важливий для розвитку кореневої системи та закладки качанів; калій (K) – підвищує стійкість до посухи, впливає на налив зерна; мікроелементи (цинк (Zn), бор (B), магній (Mg)) – забезпечують стійкість до стресових факторів та стимулюють ріст і розвиток рослин.

Ефективність позакореневого підживлення залежить від дотримання технології вирощування культури, погодних умов і правильного вибору добрив. Врахування цих факторів дозволяє значно підвищити врожайність кукурудзи та покращити якість продукції. Доцільно застосувати комплексні препарати, які містять основні макро- і мікроелементи; дотримуватися норм внесення добрив,

СПИСОК АВТОРІВ

Баган Алла Василівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Балан Галина Олександрівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри захисту, генетики і селекції рослин Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

Бараболя Ольга Валеріївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Барат Юрій Михайлович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Беркало Марія Володимирівна – спеціаліст першої кваліфікаційної категорії відокремленого структурного підрозділу «Аграрно-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету»

Бибик Артем Васильович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Бобошко Наталія Іванівна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Бордун Марина Дмитріївна – молодший науковий співробітник відділу рослинництва та сортовивчення Інститут рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН, м. Харків

Бороздін Владислав Костянтинович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Брехунцова Олена Андріївна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Бутенко Олександр Анатолійович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Венгер Олег Володимирович – кандидат сільськогосподарських наук, провідний науковий співробітник відділу селекції та інноваційних технологій хмелю, Інститут сільського господарства Полісся НААН, м. Житомир

Вотінцева Валерія Дмитрівна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Галушко Ігор Володимирович – здобувач ступеня доктор філософії, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Головаш Людмила Михайлівна – молодший науковий співробітник сектору технічних культур, Устимівська дослідна станція рослинництва Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН України, с. Устимівка, Кременчуцький р-н, Полтавська обл.

Голуб Олександр Романович – здобувач ступеня доктор філософії, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Гончаренко Ольга Миколаївна – кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник, Інститут захисту рослин НААН, м.Київ

Грицай Юлія Юріївна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Дебела Альона Станіславівна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Дорошенко Євгенія Сергіївна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Дружко Костянтин Миколайович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Єгоров Дмитро Костянтинович – доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії селекції жита озимого Інститут рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН, м. Харків

Єгорова Наталія Юріївна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, зав. науково-методологічного забезпечення та інтелектуальної власності Інститут рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН, м. Харків

Ємець Дмитро Вікторович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Кавалір Любов Василівна – Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція імені М. І. Вавилова ІС і АПВ НААН, м. Полтава

Калюжний Олексій Васильович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Камінський Владислав Володимирович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Кигим Світлана Леонідівна – Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського, м. Полтава

Коваленко Нінель Павлівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Колесніков Леонід Олегович – кандидат біологічних наук, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Коломієць О. М. – здобувач вищої освіти агробіотехнологічного факультету, Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

Конєва Тетяна Олександрівна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Копелець Богдан Володимирович – здобувач ступеня доктор філософії, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Кравченко Роман Віталійович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Крикунов Сергій Олександрович – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Кулик Максим Іванович – доктор сільськогосподарських наук, професор, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Курило Сергій Володимирович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Лавріненко Ігор Григорович – здобувач ступеня доктор філософії Полтавський державний аграрний університет м. Полтава

Лемішко Світлана Миколаївна – кандидат сільськогосподарських наук доцент, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Лісовий Віталій Миколайович – здобувач ступеня доктор філософії Полтавський державний аграрний університет м. Полтава

Логвиненко Вадим Васильович – здобувач ступеня доктор філософії, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Лугова Світлана Василівна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Лукей Іван Петрович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Малина Владислав Геннадійович – здобувач СВО бакалавр, Державний біотехнологічний університет, м.Харків

Малина Геннадій Васильович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Мальченко Юрій Юрійович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Марусич Олександр Юрійович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Маслівець Ольга Вікторівна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Мордвяник Юрій Іванович– здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Мусієнко Наталія Олександрівна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Одноочко Володимир Анатолійович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Панченко Аліна Олександрівна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Писаренко Віктор Микитович – доктор сільськогосподарських наук, професор, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Піщаленко Марина Анатоліївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Попович Валерій Сергійович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Поспєлова Ганна Дмитрівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Притула Антон Русланович – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Реліна Ліана Ісааківна – кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу науково-методологічного забезпечення та інтелектуальної власності, Інститут рослинництва імені В. Я. Юр'єва НААН, м. Харків

Рибальченко Анна Михайлівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Рибальченко Артур Дмитрович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Самородов Віктор Миколайович – доцент кафедри захист рослин, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Сашко Ігор Володимирович – здобувач ступеня доктор філософії, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Семенов Ігор Олександрович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Сиваш Костянтин Сергійович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Собко Світлана Володимирівна – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Триль Вадим Олександрович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Тутка Тетяна Олексіївна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Федорчук Н. А. – Інститут сільського господарства Полісся Національної академії аграрних наук України, м. Житомир

Хайдаров Гліб Олександрович – здобувач СВО магістр, Дніпровський державний аграрно- економічний університет, м. Дніпро

Халимон Олена Володимирівна – Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського, м. Полтава

Харченко Любов Яківна – науковий співробітник відділу кукурудзи Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН України, с. Устимівка, Кременчуцький район, Полтавська область

Холод Андрій Анатолійович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Хоменко Олександр Владиславович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Хоменко Олена Василівна – здобувач СВО бакалавр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Черних Світлана Анатоліївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Чмир Ігор Сергійович – аспірант, Інститут захисту рослин НААН, м. Київ

Шакалій Світлана Миколаївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Шамрай Андрій Васильович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Шевченко Олександр – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Шевчук О. П. – Інститут сільського господарства Полісся Національної академії аграрних наук України, м. Житомир

Шепетун Владислав Віталійович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Шерстюк Олена Леонідівна – асистент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Шиян Олена Олексіївна – Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського, м. Полтава

Шокало Катерина Сергіївна – студентка відокремленого структурного підрозділу «Аграрно-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету»

Шокало Наталія Сергіївна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Шулещенко Вадим Андрійович – здобувач ступеня доктор філософії, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Юрченко Світлана Олександрівна – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

Ягич Олександр Ігорович – здобувач СВО магістр, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава